

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра економіки та безпеки підприємства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

проф. Гаврилюк С.В. _____

« ____ » _____ 2014 р.

ПІДПРИЄМНИЦТВО І БІЗНЕС-КУЛЬТУРА

Робоча програма

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

напряму 6.030504 «Економіка підприємства»

Луцьк-2014

Робоча програма навчальної дисципліни „Підприємництво і бізнес-культура” для студентів галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства». – 22 с.

” ____ ” _____, 20__ р.

Розробник: Бортнік С.М., к.е.н., доцент кафедри економіки та безпеки підприємства

Рецензент: Ліпич Л.Г., декан інституту економіки та менеджменту, д.е.н., професор _____ (Ліпич Л.Г.)

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри економіки та безпеки підприємства

протокол № 1 від 26.08. 2014 р.

Завідувач кафедри: _____ (Ліпич Л.Г.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту економіки та менеджменту

протокол № 1 від 04.09. 2014 р.

Голова науково-методичної комісії інституту _____ (Бегун С.І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол №__ від __. __. 2014 р.

ВСТУП

Підприємницька культура – могутній і потужний інструмент підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства та управління персоналом. Вона забезпечує довготривалий успіх підприємства на ринку товарів і послуг. Її розвиток сприяє гуманізації усіх сфер діяльності, формуванню високої національної ідеї.

Теорія підприємницької культури як навчальна дисципліна та сфера наукових досліджень знаходиться в процесі формування. Однак розуміння впливу морально-етичних і психологічних чинників на перебіг організаційних процесів є дуже важливим, оскільки обумовлює не тільки ступінь ефективності комунікаційних процесів, а й виступає запорукою урахування людського чинника при формуванні економічних прогнозів та плануванні економічних результатів діяльності підприємства. Знання загальних законів, принципів, теорій підприємницької культури дозволить фахівцю з економіки як керівнику виробництва реалізовувати на практиці свої оригінальні концепції і рішення.

Навчальна дисципліна «Підприємництво та бізнес-культура» є додатковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» для усіх форм навчання.

Міждисциплінарні зв'язки:

Починаючи вивчати навчальну дисципліну, студенти повинні мати певну базу знань з низки дисциплін природничо-наукової та загальноекономічної підготовки, таких, як: «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Психологія».

Вивчення дисципліни базується на загальних знаннях загальної економічної теорії, макро- і мікроекономіки, менеджменту, економіки підприємства, маркетингу та фінансів підприємства, а також пов'язане з набуттям знань з дисциплін, які вивчають окремі конкретні функції менеджменту.

Вивчення даної дисципліни пов'язано з наступними економічними дисциплінами, що викладаються на кафедрі економіки та безпеки підприємства СНУ: «Економіка підприємства», «Економічна діагностика», «Потенціал і розвиток підприємства», низкою дисциплін управлінського спрямування – «Стратегія підприємства», «Проектний аналіз», «Економічна безпека підприємства».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

- 1. Змістовий модуль I** Технологія створення й ведення підприємницької діяльності
- 2. Змістовий модуль II** Особливості формування та використання бізнес-культури в організації

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів: 5	0305 «Економіка та підприємництво»	заочна форма навчання
		вибіркова
ІНДЗ: немає	6.030504 «Економіка підприємства»	Рік підготовки: 4
		Семестр: 8
		Лекції: 10 год.
Загальна кількість годин: 180	Бакалавр	Практичні: 0 год.
		Самостійна робота: 170 год.
		Форма контролю: <u>залік</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни є особливості та закономірності створення функціонування та розвитку підприємств в різних сферах підприємницької діяльності, а також закономірності прояву та особливості використання соціокультурних компонент у процесі підприємницької діяльності та ділової взаємодії.

Навчальний курс «Підприємництво і бізнес-культура» покликаний моделювати економічну поведінку людини та її орієнтацію в соціокультурному просторі.

Метою дисципліни «Підприємництво та бізнес-культура» є формування системи базових знань щодо підприємницької діяльності, розуміння концептуальних засад функціонування підприємств різних форм власності, набуття вмінь обґрунтування створення власного бізнесу, а також формування системи знань і практичних умінь з професійної та ділової культури та етики, удосконалення та розвиток умінь ефективної самоорганізації і здійснення ділової взаємодії у підприємницькій діяльності.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- ознайомлення студентів з основними категоріями підприємницької діяльності;
- набуття теоретичних знань і практичних навичок щодо порядку створення та ліквідації підприємств різних форм власності;
- застосування на практиці знань щодо формування відносин із зовнішнім середовищем;
- набуття знань щодо бізнес-культури підприємництва.
- формування уміння оцінювати корпоративну культуру підприємців окремих організацій та підрозділів;

- набуття вмінь аналізувати і сприймати корпоративні норми підприємців, норми духовної культури;

- формування уміння сприймати підприємницьку культуру як частину теорії керування персоналом і сферу практичної діяльності, джерело підвищення особистісної та загальноорганізаційної ефективності ;

- розвиток навичок опрацювання програми розвитку підприємницької культури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні поняття та сутність підприємницької діяльності;

- особливості підприємницької діяльності та функції бізнес-культури;

- загальні умови започаткування і ведення підприємницької діяльності та бізнес-культури, положення, принципи і методи підприємницького менеджменту;

- ключові аспекти організації малого підприємництва, етику та культуру ділового спілкування, психологію підприємницької діяльності;

- нормативно-правову базу та особливості державного регулювання підприємницької діяльності, договірні взаємовідносини у підприємстві, культуру ведення бізнесу.

- шляхи підвищення ефективності підприємництва;

- технології попередження та усунення бізнес-конфліктів.

- особливості використання соціально-психологічних методів управління в контексті формування бізнес-культури;

- принципи сучасної етики бізнесу; ціннісні аспекти підприємництва та бізнес-культури;

- інструменти оцінки організаційної культури, профіль організаційної культури;

- особливості міжнародного ділового спілкування та основи міжкуль-турної комунікації;

- стандарти, призначення, структура та механізм застосування принципів етичної поведінки;

- елементи ідеології організації та методи формування, підтримки та розвитку організаційної культури;

- особливості організаційної культури в період трансформації бізнесу, методи та інструменти трансформації бізнес-культури.

вміти:

- здійснювати підприємницьку та інноваційну діяльність щодо заснування власної справи;

- забезпечувати результативність інноваційних процесів та створювати умови для розкриття творчого потенціалу;

- мінімізувати ризик при прийнятті підприємницьких рішень;

- аналізувати та ідентифікувати етичні проблеми в сфері бізнесу;

- ідентифікувати цінності особи та групи;

- цілеспрямовано формувати імідж, що задовольняє би статусним вимогам;

- визначати організаційні заходи щодо формування та підвищення ефективності організаційної культури; визначати ключові характеристики

організаційної культури;

- адаптувати власну модель поведінки до умов соціокультурного середовища.

Студент повинен мати навички: конспектування літературних джерел; публічного виступу; самостійної роботи з вивчення матеріалів навчальної дисципліни; володіти основною законодавчою, методичною і нормативною базою функціонування підприємств; вільного володіння понятійним апаратом та оперування термінологією під час виконання навчальних завдань та виступів на семінарах, конференціях тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Технологія створення й ведення підприємницької діяльності

Тема 1. Підприємництво як вид господарювання

Історія розвитку теорії підприємництва. Роль підприємництва в суспільстві. Засади підприємницької діяльності в Україні. Суб'єкти підприємницької діяльності. Громадянин як суб'єкт підприємництва. Державне регулювання підприємництва. Захист прав підприємців та споживачів. Обмеження підприємницької діяльності. Ліцензування та патентування підприємницької діяльності.

Тема 2. Галузі та види господарської діяльності

Види господарської діяльності та їх класифікація. Підприємницька діяльність в галузях промисловості, сільського, лісового господарства, будівництва, транспорту. Інноваційна діяльність. Торговельне підприємництво. Міна (бартер) у сфері господарювання. Зберігання у товарному складі. Комерційне посередництво (агентська діяльність). Фінансове підприємництво. Підприємницька діяльність у сфері послуг.

Тема 3. Підприємницьке середовище

Передумови підприємництва та елементи підприємницького середовища. Інфраструктура підприємництва. Функції і модель підприємництва. Правова база підприємництва. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні.

Тема 4. Види підприємств та організаційно-правові форми підприємництва

Підприємство як організаційна форма прояву підприємництва. Класифікація підприємств. Підприємства колективної власності. Особливості та види кооперативів. Державні та змішані підприємства. Підприємства з іноземними інвестиціями. Мале підприємництво. Організаційно-правові форми підприємництва. Одноособове володіння. Види господарських товариств. Особливості акціонерних товариств.

Тема 5. Організація підприємництва

Технологія створення власної справи. Формування початкового капіталу. Оцінка майна. Найменування та торговельна марка підприємства. Зміст установчих документів та їх підготовка. Державна реєстрація підприємницької діяльності. Припинення підприємницької діяльності. Реорганізація та ліквідація суб'єкта

господарювання. Реструктуризація підприємства. Типові помилки при заснуванні власної справи.

Тема 6. Менеджмент у підприємництві

Сутність менеджменту. Система підприємницького управління. Розробка стратегії та бізнес-планування підприємницької діяльності. Організація маркетингу. Організація фінансової діяльності та оптимізація оподаткування. Зовнішньоекономічна діяльність. Ризики підприємницької діяльності та економічна безпека підприємства. Стратегічні помилки в управлінні бізнесом. Помилки в організації фінансової діяльності. Помилки у керівництві поточною діяльністю підприємства. Непередбачені обставини.

Змістовий модуль 2. Особливості формування та використання бізнес-культури в організації

Тема 7. Поняття та складові бізнес-культури

Основні положення бізнес-культури. Культура підприємства і культура поведінки: визначення та основні елементи. Традиційні та сучасні цінності організації. Порівняння адміністративної та підприємницької культури.

Тема 8. Культура як чинник формування методів підприємницького менеджменту

Концептуальна основа та класифікація методів підприємницького менеджменту. Критерії аналітичного оцінювання та порівняльна оцінка цих методів. Роль та місце культури в підприємницькому менеджменті. Місце і роль організаційної культури в антикризовому управлінні підприємством. Організаційна культура та стратегічна стійкість бізнесу: шляхи капіталізації «людського потенціалу». Процес формування складу учасників бізнесу. Критерії підбору команди учасників бізнесу. Бізнес-дизайн та його значення для підвищення бізнес-культури підприємства.

Тема 9. Психологія та мотивація підприємницької діяльності

Необхідність активізації соціально-психологічних методів у системі підприємницького менеджменту. Мотивація підприємницької діяльності. Риси характеру підприємця. Здатність підприємця до ризику. Культура та етика підприємницької діяльності.

Тема 10. Етика ділових відносин та професійна етика в підприємництві

Поняття етики та моралі. Етична ділова поведінка та процес її формування. Причини розширення неетичної практики ведення справ. Ділова та професійна етика. Етичні нормативи. Навчання відповідальності та етичної поведінки в підприємстві.

Тема 11. Етична та соціальна відповідальність підприємця

Ділова етика. Основні методи впливу підприємця або менеджера на людей для їх спонукання до високоефективної праці: особистісний; поведінковий; ситуаційний. Стимули до праці. Психологічні якості та риси людей, які прагнуть до успіху.

Культура управлінської діяльності та її елементи: матеріальні; духовні; особистісні; інституційні. Соціальна відповідальність бізнесу.

Тема 12. Зарубіжний досвід формування бізнес-культури підприємницької діяльності

Особливості формування бізнес-культури в зарубіжних країнах. Вимоги з ведення бізнесу в американській корпорації «IBM». Характеристика японського типу ділової активності. Порівняльна характеристика стратегій фірми з урахуванням економічної культури країн Сходу і Заходу. Організаційна культура у зовнішньоекономічному співробітництві. Культурні особливості у використанні світових досягнень науково-технічного прогресу.

Формування сильної культури у міжнародних бізнес-комунікаціях.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		Лекц.	Практ	Лаб.	Інд.	Сам.роб
Тема 1. Підприємництво як вид господарювання	15	1	-	-	-	14
Тема 2. Галузі та види господарської діяльності	15	1	-	-	-	14
Тема 3. Підприємницьке середовище	15	1	-	-	-	14
Тема 4. Види підприємств та організаційно-правові форми підприємництва	15	1	-	-	-	14
Тема 5. Організація підприємництва	15	1	-	-	-	14
Тема 6. Менеджмент у підприємстві	15	1	-	-	-	14
Тема 7. Поняття та складові бізнес-культури	15	1	-	-	-	14
Тема 8. Культура як чинник формування методів підприємницького менеджменту	15	1	-	-	-	14
Тема 9. Психологія та мотивація підприємницької діяльності	15	0,5	-	-	-	14,5
Тема 10. Етика ділових відносин та професійна етика в підприємстві	15	0,5	-	-	-	14,5
Тема 11. Етична та соціальна відповідальність підприємця	15	0,5	-	-	-	14,5
Тема 12. Зарубіжний досвід формування бізнес-культури підприємницької діяльності	15	0,5	-	-	-	14,5
Усього годин	180	10	-	-	-	170

5. Тематика лекційних занять

№ з/п	Назви теми	Кількість годин
1.	<p>Тема 1. Підприємництво як вид господарювання Історія розвитку теорії підприємництва. Роль підприємництва в суспільстві. Засади підприємницької діяльності в Україні. Суб'єкти підприємницької діяльності. Громадянин як суб'єкт підприємництва.</p>	1
2.	<p>Тема 2. Галузі та види господарської діяльності Види господарської діяльності та їх класифікація. Підприємницька діяльність в галузях промисловості, сільського, лісового господарства, будівництва, транспорту. Інноваційна діяльність.</p>	1
3.	<p>Тема 3. Підприємницьке середовище Передумови підприємництва та елементи підприємницького середовища. Інфраструктура підприємництва. Функції і модель підприємництва.</p>	1
4.	<p>Тема 4. Види підприємств та організаційно-правові форми підприємництва Підприємство як організаційна форма прояву підприємництва. Класифікація підприємств. Підприємства колективної власності. Особливості та види кооперативів. Державні та змішані підприємства. Підприємства з іноземними інвестиціями.</p>	1
5.	<p>Тема 5. Організація підприємництва Технологія створення власної справи. Формування початкового капіталу. Оцінка майна. Найменування та торговельна марка підприємства. Зміст установчих документів та їх підготовка.</p>	1
6.	<p>Тема 6. Менеджмент у підприємстві Сутність менеджменту. Система підприємницького управління. Розробка стратегії та бізнес-планування підприємницької діяльності. Організація маркетингу. Організація фінансової діяльності та оптимізація оподаткування. Зовнішньоекономічна діяльність.</p>	1
7.	<p>Тема 7. Поняття та складові бізнес-культури Основні положення бізнес-культури. Культура підприємства і культура поведінки: визначення та основні елементи.</p>	1
8.	<p>Тема 8. Культура як чинник формування методів підприємницького менеджменту Концептуальна основа та класифікація методів підприємницького менеджменту. Критерії аналітичного оцінювання та порівняльна оцінка цих методів. Роль та місце культури в підприємницькому менеджменті.</p>	1
9.	<p>Тема 9. Психологія та мотивація підприємницької діяльності Необхідність активізації соціально-психологічних методів у системі підприємницького менеджменту. Мотивація підприємницької діяльності.</p>	0,5

10.	Тема 10. Етика ділових відносин та професійна етика в підприємстві Поняття етики та моралі. Етична ділова поведінка та процес її формування. Причини розширення неетичної практики ведення справ. Ділова та професійна етика.	0,5
11.	Тема 11. Етична та соціальна відповідальність підприємця Ділова етика. Основні методи впливу підприємця або менеджера на людей для їх спонукання до високоефективної праці: особистісний; поведінковий; ситуаційний. Стимули до праці. Психологічні якості та риси людей, які прагнуть до успіху.	0,5
12.	Тема 12. Зарубіжний досвід формування бізнес-культури підприємницької діяльності Особливості формування бізнес-культури в зарубіжних країнах. Вимоги з ведення бізнесу в американській корпорації «ІВМ». Характеристика японського типу ділової активності. Порівняльна характеристика стратегій фірми з урахуванням економічної культури країн Сходу і Заходу.	0,5
Разом		10

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та зарубіжною літературою з підприємництва, етики та психології спілкування, корпоративними стандартами та кодексами.

№ з/п	Назви теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Підприємництво як вид господарювання Державне регулювання підприємництва. Захист прав підприємців та споживачів. Обмеження підприємницької діяльності. Ліцензування та патентування підприємницької діяльності.	14
2.	Тема 2. Галузі та види господарської діяльності Торговельне підприємництво. Міна (бартер) у сфері господарювання. Зберігання у товарному складі. Комерційне посередництво (агентська діяльність). Фінансове підприємництво. Підприємницька діяльність у сфері послуг.	14
3.	Тема 3. Підприємницьке середовище Правова база підприємництва. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні.	14

4.	<p>Тема 4. Види підприємств та організаційно-правові форми підприємництва Мале підприємництво. Організаційно-правові форми підприємництва. Одноособове володіння. Види господарських товариств. Особливості акціонерних товариств.</p>	14
5.	<p>Тема 5. Організація підприємництва Державна реєстрація підприємницької діяльності. Припинення підприємницької діяльності. Реорганізація та ліквідація суб'єкта господарювання. Реструктуризація підприємства. Типові помилки при заснуванні власної справи.</p>	14
6.	<p>Тема 6. Менеджмент у підприємстві Ризики підприємницької діяльності та економічна безпека підприємства. Стратегічні помилки в управлінні бізнесом. Помилки в організації фінансової діяльності. Помилки у керівництві поточною діяльністю підприємства. Непередбачені обставини.</p>	14
7.	<p>Тема 7. Поняття та складові бізнес-культури Традиційні та сучасні цінності організації. Порівняння адміністративної та підприємницької культури.</p>	14
8.	<p>Тема 8. Культура як чинник формування методів підприємницького менеджменту Місце і роль організаційної культури в антикризовому управлінні підприємством. Організаційна культура та стратегічна стійкість бізнесу: шляхи капіталізації «людського потенціалу» . Процес формування складу учасників бізнесу. Критерії підбору команди учасників бізнесу. Бізнес-дизайн та його значення для підвищення бізнес-культури підприємства.</p>	14
9.	<p>Тема 9. Психологія та мотивація підприємницької діяльності Риси характеру підприємця. Здатність підприємця до ризику. Культура та етика підприємницької діяльності.</p>	14,5
10.	<p>Тема 10. Етика ділових відносин та професійна етика в підприємстві Етичні нормативи. Навчання відповідальності та етичної поведінки в підприємстві.</p>	14,5
11.	<p>Тема 11. Етична та соціальна відповідальність підприємця Культура управлінської діяльності та її елементи: матеріальні; духовні; особистісні; інституційні. Соціальна відповідальність бізнесу.</p>	14,5

12.	Тема 12. Зарубіжний досвід формування бізнес-культури підприємницької діяльності Організаційна культура у зовнішньоекономічному співробітництві. Культурні особливості у використанні світових досягнень науково-технічного прогресу. Формування сильної культури у міжнародних бізнес-комунікаціях.	14,5
Разом		170

7. Перелік питань на залік

1. Механізм відкриття власної справи.
3. Засновницькі документи.
4. Види управління підприємством.
6. Зародження українського підприємництва та його традиції.
8. Видатні підприємці нашого краю.
10. Сучасні українські підприємці: сфера діяльності і відповідальності.
12. Характеристика підприємців як соціальної групи.
14. Здійснення державної реєстрації підприємницьких структур.
16. Поняття франчайзингу.
17. Ноу-хау і інжиніринг.
18. Сутність і складові підприємницького успіху.
20. Підприємець – визначальна фігура в бізнесі.
22. Роль психологічних факторів у досягненні підприємницького успіху.
24. Бізнес-освіта і сучасні вимоги до неї.
26. Поняття бізнес-дизайну.
28. Зовнішні прояви корпоративної бізнес-культури.
29. Логотип: символіка і значення.
30. Фірмовий стиль і його значення у бізнес-культурі.
32. Товарний знак і його характеристика.
34. Стиль підприємця-керівника.
36. Національний менталітет і трудові цінності.
38. Підприємницький ризик: зміст і функції.
40. Страхування від ризиків.
42. Етичний кодекс підприємця.
44. Поняття бізнес-конфлікту. Типологія бізнес-конфліктів.
46. Бізнес-конфлікти і їх подолання.
48. Рейдерство і антирейдерство.
49. Кольорова гама в бізнес-культурі.
50. Підприємницьке діловодство.
52. Бізнес-комунікації в підприємстві.
54. Принципи ділового спілкування.
56. Ділова репутація.
58. Міжнародні стандарти корпоративної поведінки підприємців.
59. Класифікація ділової документації в підприємстві.
60. Мале підприємство: ознаки і принципи дії.
61. Характеристика поняття «бізнес-культура».

63. Наукові підходи до характеристики поняття «корпоративна культура».
64. Модельний ряд бізнес-культур.
65. Поняття «підприємництво» та його характеристика.
67. Особливості розвитку підприємництва в Україні.
68. Правове забезпечення підприємницької діяльності в Україні.
70. Види підприємницької діяльності.
73. Суб'єкти і об'єкти підприємницької діяльності.
74. Система потреб за А. Маслоу. Мотивація підприємництва.
75. Трудові цінності в системі загальнолюдських цінностей.
76. Особливості трудових цінностей підприємців.
78. Вибір підприємницької ідеї і її реалізація.
79. Соціальна відповідальність підприємців.
80. Проектування бізнес-культури підприємництва.

8. Методи та засоби навчання

Згідно з програмою навчальний процес викладання навчальної дисципліни здійснюється у таких традиційних та сучасних формах організації навчання: лекційні, семінарські та практичні заняття; виконання індивідуального завдання; написання есе; самостійна робота студентів; контрольні оцінювання знань. Вивчення даної навчальної дисципліни відбувається за рахунок послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів.

Методи навчання є одним з найважливіших компонентів навчального процесу. Без відповідних методів діяльності неможливо реалізувати мету і завдання навчання, досягнути засвоєння студентами певного змісту навчального матеріалу. Методи навчання поділяються на три групи:

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності;
- методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Така класифікація методів навчання є відносно цілісною тому, що вона враховує всіх основні структурні елементи діяльності (її організацію, стимулювання і контроль). В ній цілісно показані такі аспекти пізнавальної діяльності, як сприймання, осмислення і практичне застосування. Вона враховує всі основні функції і сторони методів, виявлені педагогічною наукою, не відкидаючи не одну з них. Але вона не просто механічно з'єднує відомі підходи, а розглядає їх у взаємозв'язку і єдності, вимагаючи вибору їхнього оптимального поєднання.

Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення. Такий метод застосовується для передавання значного масиву інформації. Його використовують для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків.

Репродуктивний метод. Ідеться про застосування вивченого на основі зразка або правила. Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає

інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.

Пошукові (продуктивні) методи передбачають послідовне і цілеспрямоване включення студентів у вирішення завдань різної складності, в процесі якого вони активно засвоюють нові знання і уміння. До них відносимо метод проблемного викладення, частково-пошуковий, або евристичний метод, дослідницький метод.

Метод проблемного викладення. Використовуючи будь-які джерела й засоби, викладач перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Частково-пошуковий, або евристичний метод. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над програмами (зокрема й комп'ютерними) та з навчальними посібниками. Такий метод, один з різновидів якого є евристична бесіда, - перевірений спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук.

Під час навчального процесу варто використовувати багатовимірний підхід.

Безпосередньо на заняттях з дисципліни «Підприємництво і бізнес-культура» використовуються такі засоби активізації навчання студентів:

Тренінг: Визначення необхідних якостей підприємця та критеріїв успішного бізнесу.

Мозкова атака щодо визначення можливих цілей організацій.

Робота в малих групах: побудова схеми впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на виробниче підприємство

Семінар-дискусія на тему: "Формування підприємницької ідеї".

Кейс: обґрунтування підприємницької ідеї розвитку підприємства

Семінар-дискусія на тему: "Створення свого бізнесу".

10. Методи контролю

Специфіка викладання предмету „Підприємництво і бізнес-культура” полягає у використанні двох видів контролю: поточного і підсумкового.

Поточний контроль включає в себе:

– *тестування* – така форма контролю дозволяє перевірити підготовку студентів до кожного заняття, проводиться регулярно на вибірковій основі;

– *розв’язання ситуаційних завдань* – дозволяє виявити вміння орієнтуватися в матеріалі, виявляти його основний та другорядний зміст, розподіляти ролі серед учасників обговорення, систематизувати знання та використовувати їх задля досягнення поставленої викладачем цілі;

– *самостійна робота* – така форма контролю дозволяє виявити вміння чітко, логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання, вміння працювати самостійно;

Підсумковий контроль проводиться у вигляді заліку.

Завданням заліку є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв’язків між окремими розділами, здатності творчо використовувати накопичені знання.

Критерії оцінювання знань студентів при проведенні підсумкового контролю

Відповідь на відмітку «зараховано» має відповідати таким вимогам:

- розгорнутий, вичерпний виклад змісту питання;
- повний перелік, необхідний для розкриття змісту питання, категорій та законів;
- знання нормативного та законодавчого матеріалу, обов’язкове посилання на них під час розкриття питання;
- здатність самостійно робити логічні висновки і узагальнення;
- студент знає, але не вміє застосовувати формули для розв’язування завдання.

Відповідь на заліку оцінюється «не зараховано, якщо»:

- характер відповіді дає підставу стверджувати, що студент неправильно зрозумів суть питання чи не знає правильної відповіді;
- допущені грубі помилки, і студент не може їх виправити.

11. Методичне забезпечення

1. Підприємництво і бізнес-культура. Курс лекцій для студентів заочної форми навчання спеціальності “Економіка підприємства” інституту економіки і менеджменту заочної форми навчання / Бортнік С. М. – Луцьк: СНУ, 2013 –152 с.

2. Підприємництво і бізнес-культура. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи для студентів заочної форми навчання спеціальності “Економіка підприємства” інституту економіки і менеджменту / Бортнік С. М. – Луцьк: СНУ, 2013. – 65 с.

3. Організація підприємницької діяльності. Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня « Бакалавр», галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування», напряму підготовки 030601 - Менеджмент / Бортнік С. М. – Луцьк: СНУ, 2014. – 155 с.

12. Варіанти контрольних кваліфікаційних робіт

Варіант 1

1. Особливості розвитку ринкової економіки України.
2. Статут підприємства, його основні розділи.

3. Фірмовий стиль в бізнес-культурі
Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 2

1. Бізнес-план та його основні розділи.
 2. Види підприємницької діяльності та їх характеристика
 3. Підприємницький успіх
- Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 3

1. Ефективність підприємницької діяльності
 2. Підприємницька бізнес-культура та її характеристика
 3. Традиції українського підприємництва
- Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 4

1. Характеристика підприємницьких цінностей
2. Принципи підприємницької діяльності
3. Роль і значення центрів зайнятості у формуванні і використанні трудових ресурсів.

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 5

1. Моделі бізнес-культур
 2. Механізм започаткування власної справи.
 3. Реструктуризація в підприємстві та її види.
- Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 6

1. Види підприємницької діяльності
 2. Організація спільних підприємств.
 3. Зміст і функції підприємницького ризику
- Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 7

1. Планування та звітність підприємств
 2. Засновницькі документи
 3. Бізнес-дизайн
- Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 8

1. Значення підприємництва в структурі ринкової економіки
 2. Діловий етикет і бізнес-протокол
 3. Біржі та біржові операції
- Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 9

1. Правове забезпечення розвитку підприємницької діяльності в Україні.
 2. Об'єкти підприємницької діяльності в ринковій економіці.
 3. Мале підприємництво, особливості його розвитку в Україні і за кордоном.
- Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 10

1. Підприємницька ідея: її джерела та оцінка
2. Державна підтримка малого підприємництва

3. Соціальна відповідальність бізнесу

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 11

1. Поняття підприємницької діяльності та його ознаки
2. Значення кольору в підприємницькій бізнес-культурі
3. Бізнес-конфлікти та форми їх прояву

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 12

1. Договірні і партнерські відносини в підприємницькій діяльності
2. Ефективність підприємницької діяльності
3. Маркетинг – складова частина підприємницької діяльності.

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 13

1. Фірмовий стиль в бізнес-культурі
2. Стиль підприємця-керівника
3. Підприємницький прибуток і чинники впливу на нього.

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 14

1. Діловий етикет і бізнес-протокол
2. Поняття підприємницької діяльності та його ознаки
3. Зміст та методи конкурентного суперництва

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 15

6. Реклама у маркетинговій діяльності.
7. Тендер і його роль у конкурентному середовищі.
8. Видатні підприємці нашого краю (на прикладі 3-х осіб)

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 16

1. Біржі та біржові операції.
2. Суб'єкти підприємницької діяльності в ринковій економіці
3. Підприємницька таємниця.

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 17

1. Розвиток конкуренції в сучасних умовах.
2. Підприємницький успіх
3. Реструктуризація в підприємстві та її види.

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 18

1. Об'єкти підприємницької діяльності в ринковій економіці.
2. Особливості розвитку ринкової економіки України.
3. Бізнес-план та його основні розділи.

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 19

1. Організація спільних підприємств.
2. Податкова система і її роль у розвитку підприємництва.
3. Підприємницька бізнес-культура та її характеристика

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 20

1. Планування та звітність підприємств
2. Бізнес-дизайн
3. Значення підприємництва в структурі ринкової економіки

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 21

1. Значення кольору в підприємницькій бізнес-культурі
2. Форми та принципи ділового спілкування
3. Типи професійної підприємницької діяльності та їх характеристика

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 22

1. Соціальна відповідальність бізнесу
2. Засновницькі документи
3. Договірні і партнерські відносини в підприємницькій діяльності

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 23

1. Роль і значення центрів зайнятості у формуванні і використанні трудових ресурсів.

2. Підприємницька ідея: її джерела та оцінка
3. Традиції українського підприємництва

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 24

1. Статут підприємства, його основні розділи.
2. Види підприємницької діяльності та їх характеристика
3. Механізм започаткування власної справи.

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 25

1. Видатні підприємці нашого краю (на прикладі 3-х осіб)
2. Принципи підприємницької діяльності
3. Зміст і функції підприємницького ризику

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 26

1. Державна підтримка малого підприємництва
2. Характеристика підприємницьких цінностей
3. Види підприємницької діяльності

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 27

1. Сутність і значення антимонопольного законодавства в Україні.
2. Мале підприємництво, особливості його розвитку в Україні і за кордоном.
3. Реклама у маркетинговій діяльності.

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 28

1. Суб'єкти підприємницької діяльності в ринковій економіці
2. Моделі бізнес-культур
3. Правове забезпечення розвитку підприємницької діяльності в Україні.

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 29

1. Маркетинг – складова частина підприємницької діяльності.
2. Тендер і його роль у конкурентному середовищі.
3. Податкова система і її роль у розвитку підприємництва.

Тестові завдання, ситуаційна вправа

Варіант 30

1. Види підприємницької діяльності та їх характеристика
2. Особливості розвитку підприємницької діяльності в Україні.
3. Підприємницька таємниця.

Тестові завдання, ситуаційна вправа

13.Список джерел

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-ІУ:Редакція від 19.01.2012.
2. Державна програма приватизації на 2010-2014 роки.
3. Законодавча база України про підприємництво. Офіційний сайт Держкомпідприємництва. -
4. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:2005, ДК 009:2010.
5. Класифікатор організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004.
6. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
7. Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні.
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-УІ.
9. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-УІ.
10. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-ХІІ.
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження принципу державної реєстрації юридичних осіб на підставі модельного статуту: Закон України від 21.04.2011 № 3262-УІ.
12. Про внесення змін до Закону України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності" щодо провадження господарської діяльності на підставі подання декларації: Закон України від 07.07.2010 № 2451-УІ.
13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності: Закон України від 04.11.2011р. № 4014-УІ.
14. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-ХІІ.
15. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 № 2404-УІ.

16. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців: Закон України від 15.05.2003 № 755-ІУ.

17. Про Державну службу України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва: Указ Президента України від 19.12.2011 № 1168/2011.

18. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 № 2806-ІУ.

19. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-ІУ.

20. Про затвердження Вимог щодо написання найменування юридичної особи або її відокремленого підрозділу: Наказ Держкомпідприємництва від 09.06.2004 N 65.

21. Про затвердження Методики оцінки вартості об'єктів оренди: Постанова КМУ від 10.08.1995 № 629.

22. Про затвердження Методики оцінки майна: Постанова КМУ від 10.12.2003 № 1891.

23. Про затвердження Національного стандарту N 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав: Постанова КМУ від 10 вересня 2003 р. N 1440. -

24. Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності: Постанова КМУ від 04.07.2001 № 756.

25. Про затвердження переліку органів ліцензування: Постанова КМУ від 14.11.2000 № 1698 .

26. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами: Наказ Міністерства економіки від 19.04.2007 N 104.

27. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами: Наказ Міністерства економіки від 11.07.2003 N 185.

28. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні: Постанова КМУ від 02.02.2011 № 389.

29. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-ХІІ.

30. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-ХІІ.

31. Про концесії: Закон України від 16.07.1999 № 997-ХІV.

32. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003 № 1087-ІV.

33. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 № 1775-ІІІ.

34. Про Методику розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу: Постанова КМУ від 04.10.1995 № 786.

35. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-ІІІ.

36. Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Закон України від 19.05.2011 № 3392-VI.

37. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України: Прийнятий ВР України 12.01.2012. Пропозиції Президента України до проекту закону України 31.01.2012.

38. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: національна доповідь//Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва. - Київ. - 2009. - 180 с.

39. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: національна доповідь//Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва. - Київ. - 2010. - 240 с.

40. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР.

41. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 № 973-IV.

42. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. -

43. Програма економічних реформ України на 2010-2014 рр.

44. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV.

45. Виноградська А.М. Основи підприємництва: навчальний посібник/А.М.Виноградська; друге видання, перероб. і доп. – К.: Кондор, 2008 – 544 с.

46. Гордієнко П. Л. Стратегічний аналіз : [навч. посіб.] / П. Л. Гордієнко. – К. : Алерта, 2006. – 404 с.

47. Донець Л. І. Основи підприємництва : [навч. посіб.] / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 320 с.

48. Мочерний С. В. Основи підприємницької діяльності : [навч. посіб.] / С. В. Мочерний, О. А. Устенко, С. І. Чеботар. – К. : Вид. центр «Акад.», 2005. – 280 с.

49. Шевеленко С. Д. Підприємництво і підприємницька діяльність : [навч. посіб.] / С. Д. Шевеленко, І. І. Федів / За заг. ред. В. В. Сопка. – К. : Вищ. шк., 1997. – 224 с.

50. Економічна енциклопедія : у 3 т. Т. 1 / С. В. Мочерний та ін. – К. : Вид. центр «Акад.», 2000. – 864 с.

51. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

52. Безбабіна О. Конституційне право людини на підприємницьку діяльність // Підприємництво, господарство і право, №7, 2007

53. Захарчин Г.М. Основи підприємництва: культура, технологія, відповідальність: навчальний посібник з грифом МОН/Г.М.Захарчин, О.В.Юринець.- К.: Знання, 2011. – 254 с.

54. Колот В.М., Репіна І.М., Щербина О.В. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура: навч. посіб. – Вид. 3-є, без змін / В.М.Колот, І.М.Репіна, О.В.Щербина. – К.: КНЕУ, 2010. – 444 с.

55. Корпоративна культура: Навчальний посібник / За загальною редакцією Г.Л.Хаєта: навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 403 с.

56. Лігоненко Л.О. Підприємництво і бізнес-культура: підручник / Л.О. Лігоненко, Г.Л. Піратовський, І.В. Молоштан та ін.; за заг. ред. Л.О.Лігоненко – К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2011. – 508 с.

57. Лисогор В., Мороз О. Духовно-етична та соціальна відповідальність підприємництва // Підприємництво, господарство і право, №5, 2004

58. Мороз О. Духовні принципи ведення малого та середнього бізнесу в регіоні // Підприємництво, господарство і право, №4, 2006

59. Тирпак, І.В. Основи економіки та організації підприємництва: навчальний посібник з грифом МОН / І.В.Тирпак, В.І. Тирпак, С.А. Жуков. – К.: Кондор, 2011. – 284 с.

60. Палеха Ю. Ключі до успіху, або організаційна та управлінська культури: монографія / Юрій Палеха,; СУФІМБ. - К.: Вид-во Європейського ун-ту фінанас., інформ. систем, менеджменту і бізнесу, 2000. - 209 с.

61. Стоян Т. Діловий етикет: моральні цінності і культура поведінки бізнесмена: Навчальний посібник / Тетяна Стоян; М-во освіти і науки України, Київ. економ. ін-т менеджм.. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 231 с.